

Budget 2025

Verksamhetsplan 2026–2027

Innehållsförteckning

1 Majoriteten har ordet	4
2 Organisation	5
2.1 Organisationsschema	5
3 Laxå kommuns styrning	6
3.1 Regional utvecklingsstrategi	6
3.2 Styrmodell.....	6
3.3 Värdegrund.....	7
3.4 Vision och fokusområden	7
4 Kommunfullmäktiges prioriterade målområden.....	8
4.1 Allmänt.....	8
4.2 God ekonomisk hushållning	8
4.3 Finansiella mål	8
4.4 Personalpolitiska mål.....	9
4.5 Mål för verksamheten	10
4.6 Uppdrag	14
4.7 Framgångs- och kvalitetsfaktorer	16
5 Budget 2025 och ekonomisk plan	18
5.1 Ekonomiska förutsättningar	18
5.2 Utdebitering i Laxå kommun	19
5.3 Avskrivningar	20
5.4 Finansnetto.....	20
5.5 Årets resultat.....	20
5.6 Balansräkning.....	22
5.7 Kassaflödesanalys.....	24
6 Driftbudget.....	25
6.1 Förutsättningar.....	25
6.2 Sammanställning driftbudget.....	27
7 Driftsramar	28
7.1 Förutsättningar.....	28
7.2 Sammanställning driftsramar.....	29
8 Investeringsbudget.....	30
8.1 Förutsättningar.....	30
8.2 Sammanställning investeringsbudget.....	31

9 Bolagen	35
9.1 AB Laxåhem.....	35
9.2 Laxå Kommunfastigheter AB	37
9.3 Laxå Vatten AB.....	38
9.4 LaxåVärme AB.....	40

1 Majoriteten har ordet

Redan under 2023 stod det klart att vår kommuns ekonomiska förutsättningar hade förändrats. Hög inflation, ökade pensionskostnader, en inbromsning i ekonomin och inte minst kraftigt minskade riktade statsbidrag gjorde att kostnaderna ökade mer än intäkterna.

Årets budgetprocess och de underlag förvaltningen presenterat visar inte på någon ljusning för den kommande budgetperioden.

Förvaltningens handlingsplan för en budget i balans 2026 är väl genomarbetad med en mängd åtgärder som kan vidtas, men innehåller också åtgärder som kraftigt sänker kvaliteten på grundservicen för kommuninvånarna. Flera av åtgärderna sänker kvaliteten så mycket att det inte är acceptabelt för oss.

Vår slutsats är att inga andra justeringar i förvaltningens förslag kan genomföras i nuläget. Vi är inte beredda att göra så stora besparingar i välfärden som förvaltningen presenterat i den ekonomiska handlingsplanen. Vi behöver också öka resurserna för att öka kvaliteten, inte minst i vår hjärtefråga Sveriges bästa skola.

Majoriteten har därför valt att i budgeten 2025 öka skatten. Vår utgångspunkt är att vara rädd om kommuninvånarnas pengar och bara ta in skatt som verkligen behövs. Vi har dock stora behov för att utveckla vår gemensamma offentliga verksamhet och vi behöver göra stora investeringar. Vi vill tydligt framhålla att vi måste ha en så effektiv verksamhet som möjligt. Nya skattemedel ska därför inte hindra att vi i politiken och förvaltningen ständigt jobbar med effektiviseringar. Vi är beredda att i framtiden sänka skatten om de ekonomiska förutsättningarna ändras. Vi höjer alltså skatten 2025 för att skapa arbetsro i organisationen. Vi ser ingen anledning att fortsätta pressa förvaltningen till att hitta besparingar som vi själva inte är beredda att genomföra!

Vi har endast ett litet utrymme att kunna göra satsningar, innan besparingar och effektiviseringar fått effekt, även om vi höjer skatten. Trots det vill vi frigöra medel för att påbörja och vidtaga åtgärder, inte minst kring målet att stärka barn och ungas uppväxtvillkor.

Vi ska fortsätta jobba i samma riktning, som påbörjats tidigare med en gemensam kommunövergripande målbild och en ökad samverkan med de kommunala verksamheterna, näringslivet, föreningslivet och övriga civilsamhället. Med ett sådant helhetstänk, där vi alla är beroende av varandra, kan vi tillsammans skapa den kommun vi vill ha och kan vara stolta över.

Ankie Johanson (C)

Ivonny Falk (KD)

Jerry Karjalainen (V)

Ordf. kommunstyrelsen

Ordf. barn- och utbildningsnämnden

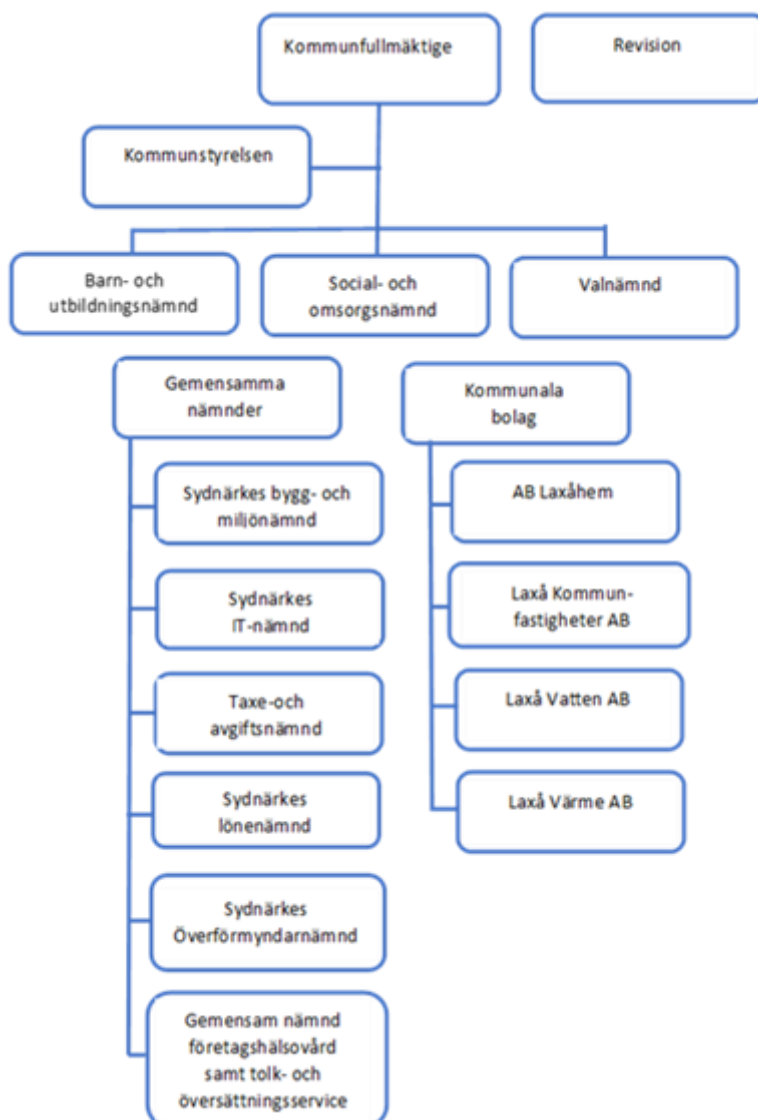
Ordf. social-och omsorgsnämnden

2 Organisation

Laxå kommun har fyra helägda dotterföretag; Laxå Värme AB, Laxå Vatten AB, Laxå Kommunfastigheter AB samt AB Laxå Hem. Laxå kommun samarbetar via nämndverksamhet i Sydnärke genom Sydnärkes bygg- och miljönämnd, Sydnärkes IT-nämnd, Sydnärkes taxe- och avgiftsnämnd, Sydnärkes överförmyndarnämnd samt Sydnärkes lönenämnd.

Laxå kommun är delägare i de fyra kommunalförbunden Nerikes Brandkår, Sydnärkes kommunalförbund, Sydnärkes utbildningsförbund och Samordningsförbundet Sydnärke. Samordningsförbundet lyder dock under lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

2.1 Organisationsschema

3 Laxå kommuns styrning

3.1 Regional utvecklingsstrategi

Laxå kommun bidrar till, och skapar förutsättningar för, stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurshushållning i Örebro län.

Den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län är länets kommuner, näringsliv, myndigheter, offentlig förvaltning, universitet och civilsamhällets gemensamma vägvisare mot en hållbar framtid. Den regionala utvecklingsstrategin pekar på tio prioriterade områden för den regionala utvecklingen:

- Näringsliv o entreprenörskap
- Innovationskraft o specialisering
- Kunskapslyft o utbildning
- Kompetensförsörjning o utbildning
- Social sammanhållning o demokrati
- Hälsöfrämjande arbete o hälso- och sjukvård
- Klimat, miljö o energi
- Bostadsförsörjning o attraktiva miljöer
- Transport o infrastruktur
- Upplevelser o evenemang

Flertalet av dessa är viktiga för en hållbar utveckling i Laxå kommun. Den regionala utvecklingsstrategin ansluter till såväl FN:s Agenda 2030 som EUs Europa 2020-strategi. Utvecklingsstrategin är en inspirationskälla till Laxå kommuns utvecklingsarbete och ett underlag för Laxå kommuns arbete mot en hållbar utveckling.

3.2 Styrmodell

Styrmodell är ett samlingsbegrepp för att tydliggöra en gemensam struktur och gemensamma arbetsätt för styrning och ledning av kommunen som syftar till att säkerställa att de politiska viljeinriktningarna får genomslag i verksamheterna. Det har diskuterats att kommunen ska ta fram en reviderad styrmodell. Under 2024 har en förstärkt budgetprocess genomförts. Den processen är en viktig del i en framtida ny styrmodell för att förstärka förmågan till långsiktig planering och styrning. Den ger en ökad förmåga för politiken att styra verksamheten genom bland annat denna budget.

Laxå kommun bör under mandatperioden arbeta igenom visionen och fortsätta värdegrundsarbetet. Kommuns vision och värdegrund utgör tillsammans med kommunala och statliga styrdokument verksamhetens grunduppdrag. Grunduppdraget är utgångspunkt för arbetet med personalpolitiska mål, finansiella mål, resursfördelning och utveckling. För att kvalitetssäkra verksamheten kopplas kritiska kvalitetsfaktorer och indikatorer till grunduppdraget.

Uppföljning enligt styrmodellen rapporteras till kommunfullmäktige fyra gånger per år.

Kommunfullmäktige ger i denna budget kommunstyrelsen i uppdrag att under 2025 fortsätta arbetet med att ta fram ett förslag till reviderad styrmodell för Laxå kommun (se 5.5 nedan).

3.3 Värdegrund

Laxå kommun har fastställt följande värdegrund

- Positiv attityd: *Vi tar tillvara och utvecklar våra resurser för att göra det stora av det lilla.*
- Respektfullhet: *Vi står upp för alla människors lika värde.*
- Framåtanda: *Vi är öppna för nya idéer och vi har modet och vilja att bli bättre.*
- Lyhördhet: *Du får göra din röst hörd och bli sedd.*

3.4 Vision och fokusområden

”En välmående plats med hög trivselfaktor, stark sammanhållning och öppenhet mot omvärlden.”

Visionen är vårt långsiktiga mål, vår drömbild av hur platsen Laxå ska uppfattas. Alla som bor och verkar i Laxå äger visionen och den ger oss livskraft. Tillsammans bygger vi steg för steg en ännu attraktivare plats.

Kvaliteten kan uppfattas på olika sätt. Oftast behöver kvalitet betraktas utifrån olika fokus för att ge en så bra bild av verksamheten som möjligt. För att följa upp kvaliteten i vår verksamhet har följande fokusområden fastställts:

- Invånare
- Ekonomi
- Hållbarhet
- Medarbetare

Vid bedömning av om verksamheterna nått den önskade kvaliteten är invånarfokuset alltid av överordnad betydelse, när vi inte kvalitet för invånarna har vi inte nått hela vägen fram. Framgångs- och kvalitetsfaktorer ska så långt möjligt anges gentemot fokusområdena.

4 Kommunfullmäktiges prioriterade målområden

4.1 Allmänt

Styrelsen och nämnderna ska arbeta aktivt med sina respektive grunduppdrag. Under förutsättning att det finns ekonomiska medel kan styrelsen/nämnderna också arbeta med att utveckla verksamheten genom att ange utvecklingsuppdrag inom sina egna områden. Av särskild vikt är att nämnderna bevakar och vid behov utvecklar de grunduppdrag som en enskild mandatperiod inte omfattas av Kommunfullmäktiges mål.

För Laxå kommuns samlade arbete anger Kommunfullmäktige nedan de områden som ska prioriteras under mandatperioden. De anges som finansiella mål, personalpolitiska mål samt verksamhetsmål. Utöver detta avser Kommunfullmäktige ange utvecklingsuppdrag till styrelsen eller nämnderna inom områden som Kommunfullmäktige bedömer som väsentliga för kommunen som helhet.

Målen hänger samman med grunduppdragen på sådant sätt att ett mål påverkar grunduppdrag hos två eller flera nämnder och det är kommunstyrelsens uppdrag tillsammans med förvaltningsledningen att tillse att den samlade kommunala organisationen tillsammans arbetar för att nå målen.

4.2 God ekonomisk hushållning

För att möta de växande behoven av kommunal verksamhet måste kommunen se till att både verksamhet och ekonomi genomsyras av god ekonomisk hushållning i både kort- och långsiktigt perspektiv.

Kännetecknande för en god ekonomisk hushållning är bland annat att de löpande intäkterna täcker de löpande kostnaderna och att resultatet, sett över en längre period är positivt. I kommunallagen fastslås att kommunerna och landstingen skall ange finansiella mål för ekonomin samt mål och riktlinjer för verksamheten.

- För ekonomin skall anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning
- För personalfrågor skall anges de personalpolitiska mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning
- För verksamheten skall anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning

Nedan beskrivs Laxå kommuns tre målområden samt specificerade mål för perioden 2024 - 2026. Dessa ska vara styrande för verksamheterna och kommunens krav på "God ekonomisk hushållning". Det ska dock noteras att målen: "Tillskapa ett utbildningsutbud efter grundskolan i Laxå" samt "Utökade mobilitetsmöjligheter, såväl kollektivtrafik som andra lösningar för ökad rörlighet" inte bedöms gentemot god ekonomisk hushållning då uppfyllelse av dessa mål inte bedöms vara avgörande för kommunens ekonomiska situation.

4.3 Finansiella mål

De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den verksamhet kommunen bedriver. Den allmänna utgångspunkten för det finansiella perspektivet är att varje generation själv måste bära kostnaderna för den service som den konsumerar.

Under flera år har kommunens ekonomi varit god, detta inte minst på grund av statsbidrag som kompenserat för högt flyktingmottagande och kostnader i samband med pandemin. Med den kraftigt

ökade inflationen under 2022 och 2023 har ekonomin för offentlig sektor satts under stor press där kostnaderna ökar betydligt mer än intäkterna.

För att möta den försämrade ekonomin behöver vi se på de ekonomiska förutsättningarna i ett betydligt längre perspektiv än vi tidigare gjort. Vi behöver kunna balansera sämre resultat under vissa år med bättre under andra. Över tid ska resultatet vara så högt att investeringar kan genomföras med egna medel och att det dessutom finns ekonomiska medel för att utveckla verksamheten. Därtill behöver resultaten vara så goda så de framtida pensionsåtagandena kan säkras. Det bedöms inte finnas förutsättningar att nå detta resultat förrän tidigast i slutet av mandatperioden.

Då Laxå kommun bedriver verksamhet i såväl förvaltningsform, bolagsform och genom offentligrättsliga samarbeten behöver vi arbeta mer med hela den kommunala ekonomin oavsett driftsform. Vi ska nyttja de positiva effekter en mångfald av verksamhetsformer ger.

	Mål	Beskrivning
1	Resultatet ska i slutet av mandatperioden, år 2026, uppgå till +2%.	Resultatnivån mäts i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Det är av stor vikt att arbeta med att öka resultatet för att få resurser till verksamheterna. På sikt bör nivån 2% nås dels för att öka marginalerna för en försämrad ekonomi i riket, dels för att kunna investera med egna medel och för att säkra de framtida pensionsåtagandena.
2	Soliditeten ska förbättras och långsiktigt uppgå till minst 50% för Laxå kommun och för Laxå kommunkoncern till minst 15%.	Soliditeten visar hur stor del av kommunens/kommunkoncernens tillgångar som finansieras med egna medel, det vill säga eget kapital. Summa eget kapital ställs i relation till kommunens/kommunkoncernens totala tillgångar. Soliditetsutvecklingen är beroende dels av årets resultat (förändring av eget kapital), dels av hur förändringen av tillgångarna finansieras. Om tillgångarna ökar i snabbare takt än det egna kapitalet sjunker soliditeten. För att nå ökad soliditet måste resultatet förbättras genom ökade intäkter eller minskade kostnader, och /eller att tillgångsökningen begränsas.
3	Likviditeten i Laxå Kommun ska vid årets slut uppgå till minst en månads skatteintäkter och generella bidrag.	Likviditeten utgörs av de medel som kommunen har på banken. Det vill säga medel som omgående kan omsättas. I samband med konjunktursvängningar och försämrade förutsättningar är likviditeten av vikt att följa för att kunna säkra kommunens betalningsförmåga.

4.4 Personalpolitiska mål

För att uppnå god ekonomisk hushållning är det viktigt att fastställa personalpolitiska mål då personalen är kommunens främsta resurs. Att Laxå är en attraktiv arbetsgivare som har lätt för att behålla och rekrytera personal är viktigt såväl för invånarna, den enskilde medarbetaren som för kommunens ekonomi.

Med den samhällsutveckling vi haft de senaste 20 åren har det blivit tydligt att också den kommunala verksamheten förändras mycket snabbare än vad den tidigare gjort. Medarbetarna som möter

medborgare, elever, brukare eller vem som än behöver den kommunala servicen är också de som bäst kan avgöra hur verksamheten kan behöva förändras. Vi behöver möta den utvecklingen med en hög medarbetardelaktighet och samtidigt aktiva chefer som stödjer medarbetarna genom att tydliggöra förutsättningarna (ramarna) för vilken förändring som är möjlig utifrån lagstiftning och tillgängliga resurser.

Det ska vara lika lätt för en medarbetare att arbeta hela livet på samma jobb eller för den som vill att göra karriär inom Laxå kommun. Oavsett ska medarbetare känna att i Laxå kommun kan en medarbetare utvecklas och bidra.

	Mål	Beskrivning
1	Laxå kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.	Personalen är kommunens viktigaste tillgång. Engagerad och kompetent personal är en förutsättning för att vi ska kunna leverera den verksamhet som kommuninvånarna förväntar sig. Att föra en aktiv löne- och personalpolitik som främjar vår förmåga att behålla och rekrytera medarbetare är därför av stor vikt för att vi ska lyckas med vårt uppdrag.
2	Laxå kommun ska vara en innovativ och jämställd arbetsgivare.	I kommunen arbetar vi utifrån synsättet att medarbetaren som är närmast brukare/eleven/kunden bäst kan bedöma dennes behov. Den tillitsbaserade styrningen är dock varken kontrollfri eller saknar närvarande och ansvarstagande chefer. Innovationstänkande och förnyelse är en naturlig del av medarbetarens arbetsinsats och att prova nytt är alltid positivt. Att vara en arbetsgivare som aldrig gör skillnad på medarbetare och medarbetare är en självklarhet!

4.5 Mål för verksamheten

Verksamhetsmålen ska ta sikte på kommunens förmåga att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Kommunfullmäktige bedömer att de nedan angivna områdena måste prioriteras under planperioden.

4.5.1 I Laxå kommun finns Sveriges bästa skolor

Allt för många av våra barn och unga är inte behöriga till nationella program på gymnasiet och allt för många klarar inte att ta examen på gymnasiet. Örebroregionens och därmed Laxås skolresultat är bland de lägsta i landet. Detta påverkar den regionala utvecklingen och kompetensförsörjningen till såväl företag som till offentlig sektor. Många av de barn och ungdomar som växer upp i Laxå kommun får inte lika bra förutsättningar till en bra start i livet jämfört med om de växt upp i en annan del av landet. Vi ser en trend med bättre skolresultat och är särskilt glada över det riktigt goda resultaten för behörighet till gymnasiet men vi är inte nöjda.

En viktig bakomliggande orsak till att barn och unga har svårt att klara skolan är de så kallade socioekonomiska faktorerna till exempel vårdnadshavarnas låga utbildningsnivå, andelen nyanlända och den höga andelen unga i ekonomiskt utsatta hushåll. Detta är ingen nyhet för de som är engagerade i skolans utvecklingsarbete. Skolverksamheterna ska fortsätta att utveckla skolan utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Skolan har också ett kompensatoriskt ansvar, men det

uppdraget kan skolan inte lösa själva. En nyckelfaktor till att förbättra elevernas möjlighet att klara sin utbildning är att man ser utmaningen som en samhällsfråga som inte bara berör skolan. En sådan syn innebär att fler delar av samhället och kommunen på ett mycket tydligare sätt än idag behöver engageras i arbetet att ge barn och unga bättre uppväxtvillkor som därigenom leder till att fler klarar skolan. Vi behöver angripa utmaningen ur ett bredare samhällsutvecklingsperspektiv. Ett viktigt nyckelord för arbetet är delaktighet, och då ur ett brett perspektiv.

Vi vet också genom forskning att bra skolor utgör en avgörande faktor när människor väljer sin boplats. Att Laxå arbetar för att få Sveriges bästa skola är därför inte bara för våra barn och ungas framtid utan utgör en samhällsfråga för Laxå kommuns framtid. Med gemensamma krafter från alla delar av vår kommunala förvaltning, föreningar, företag och medborgare kan vi också skapa en mer attraktiv kommun att bo och verka i.

Vi behöver möjliggöra det livslånga lärandet. Vi ska nyttja det faktum att vi trots att vi är en liten kommun tillsammans med andra kommuner har ett eget gymnasium och egen vuxenutbildning. Genom att aktivt verka för att utbildningar efter grundskolenivån förläggs i kommunen kan det vara ett led i att utveckla kommunens styrkor och möta våra behov.

	Mål	Beskrivning
1	Stärka barn och ungas uppväxtvillkor.	Barn ska växa upp i trygga och säkra miljöer. Det är ett ansvar för oss alla såväl föräldrar, civilsamhälle, näringsliv som kommunen. Kommunen har många verktyg för att stödja alla parter. Vi bör arbeta systematiskt med evidensbaserade metoder för att minska bakomliggande riskfaktorer och öka skyddsfaktorer.
2	Stöd till föreningsliv och kulturskolan ska öka.	Föreningslivet men också kulturskolan utgör en viktig del i att barn ska kunna ha en aktiv fritid som bidrar positivt till goda uppväxtvillkor. Stöd kan ges såväl ekonomiskt som genom att bistå i utvecklingen av föreningsverksamheten.
3	Tillskapa ett utbildningsutbud efter grundskolan i Laxå.	Idag är alla ungdomar hänvisade till att resa till en annan ort för att läsa vidare efter grundskolan. Vi vill arbeta för att hela eller delar av utbildningar förläggs i Laxå. Att gymnasie- och vuxenutbildningen kan dra nytta av olika kommuners styrkor men också möta dess behov genom att förlägga utbildning på olika platser kan gynna såväl det lokala näringslivet som ungdomarna.

4.5.2 Laxå kommun utvecklas hållbart

I Laxå kommun utgår vi från Agenda 2030 och de 17 globala målen. Vi gör vad vi kan för att dessa ska nås. I vår verksamhet inkluderas alla de tre perspektiven social-, ekonomisk- respektive ekologisk/miljömässig hållbarhet.

Laxå kommun har under många år legat långt framme när det gäller miljömässig hållbarhet. Vi har arbetat aktivt och behöver fortsatt arbeta aktivt med detta inte minst då klimatförändringarna börjar bli alltmer tydliga. Höga naturvärdena är en viktig del av Laxå kommuns identitet och de ska vi vårda för kommande generationer.

Samtidigt behöver vi bli bättre på att hantera målkonflikterna mellan de tre perspektiven. Det är mycket lättare att vara klimatmedveten om man kan äta sig mätt eller man som individ har ekonomiska muskler att köpa en elbil. Med de socioekonomiska förutsättningarna som idag finns i Laxå behöver vi under kommande period öka vårt fokus på såväl den sociala hållbarheten som den ekonomiska. Fler invånare som har sysselsättning, ännu mer välmående företag, fler som klarar skolan, en ökad folkhälsa är alla förutsättningar som kommer leda till att vi tillsammans också kan hantera den miljömässiga hållbarheten på ett bättre sätt. Hela Laxå kommun ska leva i harmoni med omgivningen och arbeta för en hållbar utveckling socialt, ekonomiskt och miljömässigt.

Arbetslösheten i Laxå har de senaste åren inte följt med i den positiva utveckling övriga landet och större delen av Örebro län har haft. Samtidigt är det nu alltmer påtagligt arbetskraftsbrist inom flera branscher. Laxå har lyckats väl med att sysselsätta personer som är arbetslösa vilket visar sig i låga nivåer avseende försörjningsstöd. Nu måste vi ta nästa steg och pressa ner arbetslösheten genom att fler invånare kommer i arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Att få fler i sysselsättning och därmed pressa ner arbetslösheten är av mycket stor vikt. Vi bör arbeta mot att nå en arbetslöshet under rikssnittet (juli 2023 -6,2%) men med ambition att hamna i nivå med de kommuner i Örebro län med lägst arbetslöshet (Lekeberg 3,4%, Askersund 3,8% och Kumla 4,9%, juli 2023). Med det starka näringsliv som finns i vår kommun har vi alla förutsättningar för att lyckas.

Idag byter allt fler arbete och ibland helt bransch flera gånger under sin yrkeskarriär. Vi behöver möjliggöra det livslånga lärandet. Vi ska nyttja det faktum att vi trots att vi är en liten kommun tillsammans med andra kommuner har ett eget gymnasium och egen vuxenutbildning. Den har en viktig roll i att fler ska bli anställningsbara och därmed nå egenförsörjning.

	Mål	Beskrivning
1	Fler invånare i sysselsättning.	Att fler når sysselsättning som leder till egenförsörjning är en av de viktigaste frågorna för kommande planperiod. Det är inte enbart en fråga om att begränsa kostnader för arbetsmarknadspolitik eller försörjningsstöd det är också den enskilt viktigaste hälsofrämjande åtgärd som kan vidtas för den enskilde som hamnat i en arbetslöshet.
2	Samverkan mellan kommunen och näringslivet ska intensifieras.	Samverkan ska göra det enklare för etablerade företag att utveckla sin verksamhet men också underlätta nyetableringar. Områden som bör hanteras är att förenkla kontakterna med kommunen men näringslivet är också nyckeln för att fler ska nå en sysselsättning som leder till egenförsörjning. Kommunen ska göra vad den kan för att bistå företag och organisationer i deras arbete med att hitta och matcha arbetslösa med de arbeten som finns tillgängliga. Näringslivet är också avgörande för att vi ska lyckas att ställa om för att minska klimatpåverkan.

3	Utveckla kommunens höga naturvärden och minimera klimatförändringens effekter.	Skog och vatten är Laxå kommuns signum, men naturvärdena utmanas av förorenade områden, låg ekologisk status på många vattendrag och inte minst den klimatförändring som blir alltmer påtaglig. Vi behöver i samverkan med invånare, civilsamhälle och näringsliv göra vad vi kan för att minska klimatbelastningen, sanera förorenad mark, förbättra den ekologiska statusen i våra sjöar och vattendag och medverka till ett varierat skogsbruk som tillvaratar våra höga naturvärden.
---	--	--

4.5.3 Vi utvecklar samhällsbygget i hela kommun

I uppdraget att bygga samhälle finns två dimensioner. Det ena är det hårda, var vi bygger bostäder, drar vägar, anlägger industrier, det vi kallar stadsbyggnad. Det andra är det mjuka, de sociala värdena, hur vi estetiskt utför vår stadsbyggnad, var vi kan bedriva våra fritidsaktiviteter eller njuta av natur och kultur.

Vi vill utveckla bägge dimensionerna i Laxå kommun. Under många år har kommunen minskat i antal invånare, det märks i samhällsbygget. Inte minst våra tätorter har sett en minskning i kommersiell service och ett allt större fokus på att ge service till förbipasserande som färdas på E20 eller tillfälliga besökare. Vi tycks ha tappat bort en del av vår identitet och detta trots att flera företag har växt till högkvalitativa industrier och att skogsbruket fortsatt är en stor del av och har hittat sin naturliga plats i vårt moderna samhälle. Vad är Laxå? Är vi Tiveds-kommunen eller är vi kommunen med kvalificerad industriell verksamhet eller är vi kanske skogsbrukskommunen. Kan vi inte vara alltihopa?

Det finns ett behov av att tydliggöra vad vi är och vilka våra styrkor är och vad vi vill vara och kan åstadkomma med våra styrkor, detta för att vi ska kunna utveckla vårt samhälle, såväl våra tätorter som våra landsbygder. De förutsättningar vi har och vad det ger oss för möjligheter ska beskrivas i en översiktsplan som utgör avstamp för fortsatt utveckling.

Centralt för ett samhällsbygge är hur det offentliga, civilsamhället och näringsliv samverkar, samarbetar och samagerar. Vi är alla beroende av varandra och det är vi tillsammans som skapar det samhälle vi vill ha. Kommunen behöver utöka stödet till civilsamhällesorganisationer så att de även fortsättningsvis kan utgöra en viktig del av framför allt de mjuka värdena i samhällsbygget.

Tätorterna är viktiga för landsbygderna, där finns oftast underlag för till exempel kommersiell service eller tillgänglig mark och infrastruktur för att etablera företag. Men vi måste sluta se tätorterna som nav utan som viktiga noder som en del av helheten. Det ska vara möjligt att bo och verka i alla delar i kommunen. Vi vill ha en mångfald av olika boendemöjligheter, beredskap för att låta befintliga företag växa och en hög beredskap för att ta emot nya företag där de bäst kan etablera sig. Invånarna ska vara stolta över sin kommun och tycka att den med Sveriges bästa skola, en stark arbetsmarknad och sin variation av boendeformer är attraktiv att bo i och besöka. Företagare ska uppleva att Laxå kommun är rätt plats att verka och utvecklas i.

	Mål	Beskrivning
1	Ökad samverkan med civilsamhället.	Civilsamhället och särskilt föreningslivet utgör en helt avgörande byggsten i samhällsbygget. Många föreningar har idag svårt att klara av att driva verksamheten vidare. Vi behöver öka vår samverkan och inte minst kommunens stöd till föreningslivet.
2	Hög markberedskap för verksamheter och bostäder som tar hänsyn till lokala förhållanden.	Vi behöver en översiktsplan som tydliggör hur vi ser på kommunens utveckling. Genom en bra översiktsplan och en ökad takt i detaljplanearbetet (där detaljplan behövs) ökar vår förmåga att tillgodose både näringslivets och bobyggares behov. Det finns behov av att ändra gamla planer och samtidigt anta nya där kommunen eller externa aktörer vill exploatera mark för byggnation.
3	Utökade mobilitetsmöjligheter, såväl kollektivtrafik som andra lösningar för ökad rörlighet.	Vi behöver hitta hållbara innovativa lösningar för att öka möjligheterna att bo på ett ställe, arbeta på ett annat och få sin offentliga eller kommersiella service på ett tredje. Kollektivtrafik är en regional fråga varför kommunens påverkansarbete behöver öka men vi behöver också hitta innovativa lösningar för en ökad mobilitet med minsta möjliga påverkan på klimatet.

4.6 Uppdrag

De ovan fastställda målen är de som ska gälla för hela mandatperioden. För att antingen förtydliga dessa mål eller för att genomföra annan verksamhet har Kommunfullmäktige möjlighet att ge ut uppdrag under ett enskilt budgetår. Dessa uppdrag ska i förhållande till målen vara begränsade i omfattning, tidsatta och resurssatta utifrån budgetförutsättningarna.

För budgetåret 2025 fastställer Kommunfullmäktige nedanstående uppdrag.

Uppdrag till	Uppdrag	Slutdatum
Kommunstyrelsen	Utreda och implementera en koncerngemensam administration, en stödfunktion/administration gemensam för kommunen och bolagen. Det ska inkludera hur vi löser att våra invånare på ett enkelt sätt kommer i kontakt med kommunen och våra bolag. KF fattar samtidigt beslut om ägardirektiv med liknande lydelse till samtliga bolag.	2025-12-31
Kommunstyrelsen	Lokal- och fastighetsöversyn ska fortsätta. Kostnader för förhyrda lokaler ska minska. Fastigheter som inte används och inte utgör framtida markreserv ska avyttras. Uppdraget ska omfatta hela koncernen.	2025-12-31
Kommunstyrelsen	Utreda och besluta om utträde ur medlemsorganisationer. Syfte är att kvarstå i medlemskap som tillför ett mervärde för Laxå och gå ur andra för att minska kommunens kostnader för medlemskap i olika organisationer.	2025-12-31
Kommunstyrelsen	Laxå kommun har gått in i utvecklingsarbetet "förenkla helt enkelt", en insats som är tänkt att förbättra samarbetet mellan kommunen och framför allt företagare. Satsningen ska prioriteras och om det behövs resurser för ett förändringsarbete ska dessa avsättas i kommunstyrelsens budget.	2025-12-31
Kommunstyrelsen	Regionen kommer troligen genomföra förstudier kring en mer dynamisk kollektivtrafik. Laxå ska ligga långt framme för att testa olika sätt att stärka det kollektiva resandet. Styrelsen får i uppdrag att bevaka kommunens intresse i frågan när regionen tar fram nytt trafikförsörjningsprogram.	2025-12-31
Social- och omsorgsnämnden	Utreda möjligheterna att tillskapa ett omsorgs- och äldrecentrum vid Ramundergården som kan hantera den omsorg som finns på Ramundergården och på Gläntan. Ett sådant centrum ska kunna vara hållbart över tid varför hänsyn ska tas till att vi får en allt större andel äldre. Möjligheterna att Region Örebro län samlokaliserar vårdcentralen med centrumet ska också undersökas.	2025-12-31
Social- och omsorgsnämnden	Uppdrag att ta till vara potentialen i digitalisering av välfärden för att skapa framtidens äldreomsorg. I detta uppdrag tillsammans med uppdraget omsorgs- och äldrecentrum får social och omsorgsnämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för en mer kostnadseffektiv äldreomsorg som samtidigt levererar en äldreomsorg av hög kvalitet.	2025-12-31
Social- och omsorgsnämnden	Kommunen ska vara en modern och attraktiv arbetsgivare. Nämnden ges i uppdrag att utreda möjligheterna att för personalgrupper som behöver skyddsskor införa detta och att utreda hur arbetsskor kan införas.	2025-12-31
Barn- och utbildningsnämnden	Implementera förslaget att utöka antalet timmar för barn i åldern 1-5 år vars vårdnadshavare är arbetssökande eller föräldralediga och barn i allmän förskola från 15 timmar till 20 timmar så att deras schema kan inkludera lunch och barnen får full tillgång till förskolans planerade pedagogiska insatser.	Vårterminsstart 2025

Barn- och utbildningsnämnden	Utveckla det skolsociala arbetet. Nämnden ska utreda och implementera arbetsmetoder som möter barn och unga i anslutning till skoldagen. Det kan till exempel vara enklare frukost och utveckling av de sociala kontakter som skolan bland annat redan idag erbjuder.	2025-12-31
Direktionen Nerikes Brandkår	Kommunens direktionsmedlemmar får i uppdrag att ta upp en dialog med övriga medlemskommuner kring hur finansieringen av Nerikes brandkår kan göras mer solidarisk.	2025-12-31

4.7 Framgångs- och kvalitetsfaktorer

Invånarens perspektiv

Framgångs- och kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Ökad sysselsättning	Att fler når en egen försörjning är mycket viktigt för kommunens utveckling. Centrala kritiska kvalitetsfaktorer är därför minskad arbetslöshet, ökad sysselsättningsgrad och fortsatt låga kostnader för försörjningsstöd. Faktorerna måste värderas gemensamt för att kunna ge en samlad bild av utvecklingen.
Utbildningsnivå	Att den generella utbildningsnivån höjs är väsentligt för att nå en permanent högre sysselsättningsgrad och att därigenom säkra företag, organisationers och kommunens kompetensförsörjning. Våra äldres trygghet och välmående på särskilt boende är i hög grad beroende av välutbildad och motiverad personal. För att våra barn och unga ska få en så bra skolgång som möjligt behöver antalet behöriga till olika pedagogtjänster öka. Vidareutbildning av befintlig personal och planerad tillgång till kompetenta vikarier är kritiska faktorer.
Tillgång till internet	Företag och privatpersoners tillgång till internet är avgörande om samhället ska kunna nå en högre grad av digitalisering. Särskilt kritisk kvalitetsfaktor i tillgången är att fiberutbyggnad (eller annan motsvarande teknik) ökar.
Nöjda medborgare	Att invånarna trivs i Laxå kommun och tycker att kommunen levererar service av god kvalitet är en mycket viktig faktor för att behålla våra invånare och att möjliggöra tillväxt i befolkningen.

Ekonomiperspektivet

Framgångs- och kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Prognossäkerhet vid ekonomiska uppföljningar	För att planera och prioritera hur kommunens ekonomiska resurser används är det särskilt kritiskt att de ekonomiska prognoserna som görs är tillförlitliga och att rapportering sker regelbundet såväl för kommunen i sin helhet samt inom nämnder och styrelsen.
God ekonomisk hushållning	God ekonomisk hushållning är ett begrepp som ska genomsyra hela verksamheten. Att kommunens resurser används till rätt saker och på så effektivt sätt som möjligt är en särskilt kritisk faktor för att mäta levererad kvalitet. Precisionen i planering, genomförande och uppföljning av investeringar påverkar kommunens ekonomi i hög grad och är därför en kritisk faktor.

Hållbarhetsperspektivet

Framgångs- och kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Hantera målkonflikter	De tre hållbarhetsperspektiven social, ekonomisk och ekologisk/miljömässig hållbarhet är lika viktiga. Det uppstår emellanåt målkonflikter mellan perspektiven när beslut ska fattas. Det är en kritisk faktor att hantera dessa målkonflikter vid beslutsfattande på ett sätt som stärker alla tre perspektiven.
Social- och ekonomisk hållbarhet	Trots att de tre perspektiven är lika viktiga pekar mycket på att vi behöver ta ökad hänsyn till den sociala och ekonomiska hållbarheten i Laxå. Allt för många har en socioekonomisk situation som gör att det är svårt att göra miljö- och klimatsmarta val. Det är därför en kritisk faktor även för den miljömässiga hållbarheten att vi sätter ett ökat fokus på den sociala och ekonomiska hållbarheten.
Klimatarbete	Klimathotet är på allvar. Hela den kommunala verksamheten men också hela samhället påverkas av den pågående klimatförändringen. Det är en kritisk faktor för att kunna upprätthålla den kommunala verksamheten men också för att de som lever och verkar i Laxå ska kunna fortsätta göra det att vi tar klimathotet på allvar. Det är avgörande att vi både minskar våra utsläpp och gör samhället mer robust mot klimatförändringens effekter.

Medarbetarperspektivet

Framgångs- och kvalitetsfaktorer	Beskrivning
Friska medarbetare	Friska medarbetare är en avgörande faktor för att vi ska kunna bedriva den kommunala servicen med hög kvalitet. Arbeta långsiktigt för att förebygga långtidssjukskrivningar och tidigt vidta åtgärder för rehabilitering.
Medarbetarengagemang	Engagerade medarbetare är nödvändigt för att kommunen ska kunna bedriva och utveckla den kommunala servicen. Medarbetare som aktivt arbetar med att nå hög kvalitet på effektivaste sätt är en viktig förutsättning för att använda skattemedel där de bäst behövs.
Resursförsörjning	Att kunna rekrytera och behålla personal är en kritisk faktor. För att klara framtidens behov av resursförsörjning behöver verksamheten också identifiera och införa digitala lösningar.

5 Budget 2025 och ekonomisk plan

5.1 Ekonomiska förutsättningar

Sveriges kommuner och regioner (SKR) - budgetförutsättningar

SKR presenterar budgetförutsättningar vid fem tillfällen under året. Kommunen har tagit del av och beaktat SKR:s budgetförutsättningar i budgetprocessen för Budget 2025 och Verksamhetsplan 2026 - 2027. Prognosen per 22 aug 2024 ligger till grund för beräkningarna. Budgetpropositionen presenterad i september och SKR senaste prognos i början av oktober kommenteras nedan.

Sammanfattningsvis kan sägas att SKR räknar med en ökning av skatteunderlaget, men än så länge långsam. Det är den fortsatt höga arbetslösheten som bromsar upp. Lågkonjunkturen hänger kvar men vänder uppåt under 2025. Det reala skatteunderlaget ökar under 2025 och väntas börja driva på konsumtionen i kommunsektorn. Nedan sammanfattas de viktigaste faktorerna från SKR:s budgetförutsättningar.

Samhällsekonomisk utveckling och skatteunderlaget

Sverige går in i en konjunkturåterhämtning. Inflationen är vid målet, räntesänkningar har genomförts och ytterligare förväntas. Konjunkturåterhämtningen är i sikte, men den prognostiseras bli långsam. Arbetslösheten dröjer kvar och tillväxten har inte kommit i gång då 2024 fortsatt har stora utmaningar. Skatteunderlaget ökar svagt under 2024 och pensionskostnaderna prognostiseras bli som högst 2024.

Återhämtningen av skatteunderlagstillväxten samt nedväxlingen av inflationen innebär att kommunsektorns köpkraft åter beräknas öka framöver. Efter de svaga åren 2023 och 2024, med ett skatteunderlag som i reala termer minskat, förväntas en kraftig ökning av det under 2025. De lägre räntorna, den lägre inflationen och priser som stiger långsammare bidrar till detta. Till följd av den lägre inflationen och prisbasbeloppet så faller även pensionskostnader 2025, en stor kontrast mot de stora uppgångarna senaste åren som förväntas toppas 2024. Detta förväntas ge positiv inverkan på kommuner och regioners resultat 2025.

SKR senaste prognos i oktober visar jämfört med den som publicerades i augusti (som också ligger till grund för budgetberäkningarna), små marginella justeringar. Sammanlagt över perioden 2024 - 2027 en ackumulerad ökning om 0,4 procentenheter. Upprevidering av 2024, 2026 och 2027. Däremot en liten nedrevidering av 2025. Regeleffekter 2025 givet förslagen i budgetpropositionen påverkar främst detta. Prognoser med fortsatt låga räntor och inflation ökar det reala skatteunderlaget, vilket förväntas driva på tillväxten.

Ekonomiska förutsättningar Laxå Kommun

Redan under 2023 stod det klart att kommunens ekonomiska förutsättningar har förändrats. Hög inflation, ökade pensionskostnader, en inbromsning i ekonomin och inte minst kraftigt minskade riktade statsbidrag har gjort att ett plus snabbt vänts till minus. Årets budgetprocess och de underlag förvaltningen presenterat under processen visar inte på någon ljusning för den kommande budgetperioden.

I samband med beslut om budget för 2024 gav kommunstyrelsen förvaltningen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för en ekonomiskt hållbar framtid. Planen skulle beskriva vad som krävs för att nå en budget i balans med ett hälsosamt överskott senast 2026. Planen presenterar en mängd åtgärder som kan vidtas allt från relativt enkla effektiviseringar till åtgärder som kraftigt sänker kvaliteten på den välfärd som kommer invånarna till del. Budgeten inkluderar effektiviseringar och besparingar på närmare 4,7 miljoner kronor. Trots detta ser det ut som det saknas ytterligare cirka 10,6 miljoner

kronor för att nå en budget i balans 2026. De flesta kvarstående åtgärderna som finns med i handlingsplanen innebär en kvalitetssänkning i den välfärd som invånarna behöver.

Flera av åtgärderna innebär för oss i majoriteten att kvaliteten sänks så mycket att det inte är acceptabelt för oss. Det finns dock vissa åtgärder där vi ser att kvaliteten inte påverkas eller där vi på grund av den ekonomiska situationen kan behöva acceptera den mindre kvalitetssänkning som det kan bli frågan om. Dessa åtgärder ger vi i denna budget direktiv om uppdrag i avsnitt 4.6.

Den befolkningsutveckling som varit i hela landet under 2023 och nu 2024 är oroväckande. Det verkar som befolkningstillväxten helt avstannar. Alla prognoser visar att det stora flertalet kommuner i landet kommer minska sin befolkning under rätt många år framöver. Särskilt allvarligt är att barnantalet minskar och att denna minskning håller i sig flera år. Kommunen behöver därför ha en hög beredskap för att invånarantalet kommer att minska framöver.

Samtidigt är det väldigt svårt att prognostisera ett invånarantal och inte heller vad det kommer innebära i minskade/ökade kostnader och intäkter. Vi i majoriteten har därför beslutat att använda ett och samma invånarantal för alla tre åren för att minska osäkerheten i budgetarbetet. Invånarantalet som ligger till grund för kommunens skatteintäkter bestäms den 1 november året före budgetåret. Den 1 november 2023 hade Laxå kommun 5 493 invånare. Det invånarantalet verkar stämma rätt bra för detta år också. I budgeten lägger vi i majoriteten därför fast invånarantalet 5 493. Detta antal ska gälla för alla tre åren i budgeten 2025 och verksamhetsplan 2026 - 2027.

	2024 prognos	2025	2026	2027
Summa skatteintäkter	280 069	299 921	305 726	317 759
Summa statsbidrag	143 496	144 950	151 567	153 490
Summa skatteintäkter och bidrag	423 565	444 871	457 293	471 249
<i>Förändring mnkr</i>		21 306	12 422	13 956
<i>Ökning %</i>		5,0 %	2,7 %	3,0 %

5.2 Utdebitering i Laxå kommun

Trots alla de effektiviseringar och besparingar som redan lagts in i budgeten och trots de besparingar som ska genomföras kopplat till de uppdrag som anges i avsnitt 4.6 i budgeten är majoritetens bedömning att det inte kommer ge en budget i balans.

Vi i majoriteten har dock kommit till slutsatsen att inga andra besparingar i handlingsplanen kan genomföras i nuläget. Vi vet att barnantalet sjunker, ett problem för det absoluta flertalet kommuner i landet. Så förr eller senare kommer vi behöva ta ställning till om det ens är teoretiskt möjligt att ha den förskoleverksamhet och grundskoleverksamhet vi har idag för att inte tappa i kvalitet i omsorgen och undervisningen. Men vi är inte beredda att ta det steget nu. Det finns fortsatt många invånare som är beroende av all den kommunala verksamhet vi bedriver idag. I budgeten för 2025 och verksamhetsplan 2026 - 2027 har vi också varit tydliga med att det finns utmaningar där vi behöver öka resurserna för att öka kvaliteten, inte minst i vår hjärtefråga Sveriges bästa skola.

Vi i majoriteten har därför beslutat oss för att höja skatten. Vi vill samtidigt vara tydliga med att vi förväntar oss att ytterligare besparingar kommer genomföras med de uppdrag vi lagt ut. Det förslag på höjd skatt som vi lämnar kommer därför inte att bli i en nivå där vi löser allt med nya intäkter. Vi är rädda om våra invånares pengar och ska därför fortsatt ha fokus att endast ta in skatt som verkligen behövs. Men vi har stora behov för att utveckla vår gemensamma offentliga verksamhet och vi behöver göra stora investeringar.

Skattesatsen höjs från 2025 med 0,52 kr till en utdebitering om 22,70 kr.

Vi i majoriteten vill samtidigt vara tydliga med att vi alltid måste ha en så effektiv verksamhet som möjligt. De nya skattemedlen ska därför inte hindra att vi i politiken tillsammans med förvaltningen ständigt jobbar med effektiviseringar. Vi är också beredda att sänka skatten om de ekonomiska förutsättningarna ändras i framtiden, våra invånare ska aldrig betala mer än vad som är nödvändigt för vår gemensamma välfärd.

5.3 Avskrivningar

Investeringsplanen, som är mer omfattande än tidigare år, ger kraftigt ökade avskrivningar i budget. Avskrivningarna för kommande år budgeteras att uppgå till 8,6 mnr för 2025 och för 2026 och 2027 till 10,4 mnr respektive 11,1 mnr.

Av dessa belopp hänförs 0,7 mnr tkr för 2025, 2,4 mnr för 2026 och 4,3 mnr för 2027 till den nya investeringsplanen (redovisas separat i driftsbudgeten).

Avskrivningarna sker på anskaffningsvärdet av en anläggningstillgång och påbörjas månadsvis efter det att investeringen slutförts.

En tillgång ska ha ett anskaffningsvärde på minst ett prisbasbelopp och en nyttjandetid på minst tre år för att räknas som en anläggningstillgång.

5.4 Finansnetto

Finansnettot, består av finansiella intäkter och kostnader. Finansiella intäkter i form av budgeterade ränteintäkter och budgeterade borgensavgifter som kommunen tar ut för de lån som bolagen inom koncernen har och som kommunen borgar för.

De finansiella kostnaderna består av finansiella kostnader i pensionsavsättningarna men i 2025 års budget också budgeterade räntekostnader. Kommunen har i dagsläget inte några lån men inför 2025 budgeteras för nyupplåning till strategiska investeringar, övriga investeringar mot egen likviditet. I budgeterade räntekostnader har hänsyn tagits till räntor på nyupplåning till strategiska investeringar.

Borgensavgiften för respektive bolag fastställs årligen med bas i föregående års finansiella ställning och resultat, upplåning samt bedömd risk. Borgensavgiften varierar för närvarande mellan 0,52 % - 0,66 %. Borgensavgifterna beräknas av extern part. Budgetering sker på senast kända borgensavgift.

5.5 Årets resultat

Det långsiktiga resultatmålet är ett årligt positivt resultat motsvarande 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Denna resultatnivå är nödvändig för att skapa en långsiktig balans och för att kunna hantera kommunens pensionsskulder.

Inför budget 2024 justerades resultatmålet till att gälla som långsiktigt med målet minst 2% vid utgången av 2026. Det till följd av de stora ekonomiska utmaningarna för Laxå Kommun som bedömdes föreligga för budgetår och kommande år, till följd av vikande befolkningsprognos, hög inflation, kraftiga ökade pensionskostnader och kostnadsökningar rent generellt.

Detta mål gäller fortsatt så av de skatter och bidrag som kommunen tilldelas kommer 0% sättas som resultatmål för 2025 men i plan för 2026 uppgår resultatmålet till 2%. Det innebär 0 mnr för 2025 och 9,2 mkr och 9,4 mnr för 2026 respektive 2027 utifrån de intäkter som har budgeterats.

För att nå detta resultat 2026 och 2027 måste fortsatta besparingar göras, då nuvarande plan trots

skattehöjning inte ger 2%. I kapitel 4.6 har ett antal uppdrag beslutats gällande till exempel lokalöversyn och effektivare administration/stödfunktion. Uppdragen har getts med syfte att minska kostnaderna.

Resultatbudget

tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens nettokostnader	-435 407	-444 836	-456 624
Avskrivningar	-8 650	-10 341	-11 105
Verksamhetens nettokostnader	-444 057	-455 177	-467 729
Skatteintäkter	299 921	305 726	317 759
Generella statsbidrag	145 170	151 787	153 710
Verksamhetens resultat	1 034	2 336	3 740
Finansiella intäkter	4 800	4 800	4 800
Finansiella kostnader	-2 197	-2 341	-4 323
Resultat efter finansiella poster	3 637	4 795	4 217
<i>Resultat i %</i>	<i>0,8 %</i>	<i>1,0 %</i>	<i>0,9 %</i>
Behov besparingar för budget i balans	0	4 355	5 212
Årets resultat	3 637	9 150	9 429
Resultatmål i %	0,0 %	2,0 %	2,0 %

5.6 Balansräkning

Balansräkningen redovisar fördelningen av kommunens tillgångar, skulder och eget kapital. Eget kapital avser skillnaden mellan tillgångarna och skulderna och speglar kommunens ekonomiska resultat över åren.

Vid ingången av 2024 var Laxå kommuns egna kapital positivt med 102,7 mnkr. Det prognostiserade resultat för 2024 är - 12,6 mnkr vilket innebär att det egna kapitalet kommer försämrats under 2024. Resultatbudgeten för 2025 inklusive planen för 2026 - 2027 ger en ökning av det egna kapitalet.

Balansräkning

Tkr	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Anläggningstillgångar	372 700	382 500	392 800
Omsättningstillgångar	55 000	57 000	58 000
Likvida medel	98 400	104 500	114 100
Tillgångar	526 100	544 000	564 900
Eget kapital	93 800	102 900	112 400
Avsättningar	28 500	26 800	23 700
Kortfristiga skulder	116 800	120 900	118 900
Långfristiga skulder	287 000	293 400	309 900
Skulder och eget kapital	526 100	544 000	564 900
Soliditet	17,8 %	18,9 %	19,8 %
Utveckling pensionskund	125 178	118 308	112 713

Fastställande av ram för rörelsekredit

Ekonomichef har enligt finanspolicyn möjlighet att ta upp rörelsekrediter, med en löptid upp till 360 dagar, inom den ram kommunfullmäktige fastställt. Ram för rörelsekredit om 20 mnkr är fortfarande aktuell och föreslås beslutas i samband med budget.

Fastställande av borgensramar

I Finanspolicyn regleras hur borgen hanteras inom kommunkoncernen. I den framgår att kommunen är restriktiv med att ge borgen och det är i dagsläget enbart bolag och förbund där kommunen är hel- eller delägare som kommunen gett borgen. Utfästa borgensramar av kommunfullmäktige:

Borgensåtagande

(kr)	Ägarandel av bolag	Utfäst borgensram	Andel av utfäst borgensram av Laxå kommun
Laxå Vatten AB	100 %	38 000 000	38 000 000
LaxåVärme AB	100 %	98 000 000	98 000 000
Laxå Kommunfastigheter AB	100 %	115 564 903	115 564 903
AB Laxåhem	100 %	300 000 000	300 000 000
Sydnärkes utbildningsförbund, solidarisk borgen	16,75 %	187 000 000	31 322 500
Sydnärkes kommunalförbund		24 000 000	24 000 000
Summa		762 564 903	606 887 403

Fastställande av totalt rambelopp för kommunens borgensåtagande till kommunens förbund och bolag uppgår till 763 mnkr.

Borgensramarna överstiger nuvarande borgensåtaganden för bolagen.

5.7 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar hur de likvida medlen, det vill säga pengarna på banken, kommer att förändras under åren. De likvida medlen förändras inte enbart på grund av det ekonomiska resultatet, utan förändring av kortfristiga tillgångar och skulder påverkar också stort, liksom investeringsnivån.

Kommunens likviditet var god under 2023, och har förstärkts ytterligare under 2024. Ökningen av likviditeten beror bland annat på högre skatte- och bidragsutbetalningar samt av ett lågt nyttjande av årets investeringsbudget. Per 31 augusti 2024 uppgick den totala likviditeten till 139,0 mnkr. Likviditeten kommer under 2024 påverkas negativt till följd av det prognostiserade underskottet 2024, förändrade pensionsavsättningar och högre utbetalningar till KPA.

Tillkommande påverkan på likviditeten jämfört med senaste åren som budget 2025 kommer ha är från högre investeringsutgifter, fortsatt högre pensionsutbetalningar och transaktioner kopplade till nyupptagna lån.

(tkr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Den löpande verksamheten			
Årets resultat	3 637	9 151	9 429
Justering för ej likviditetspåverkande poster	7 450	7 214	10 256
Justering för gjorda avsättningar			
Medel från Verksamheten	11 087	16 365	19 685
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	-1 000	-2 000	-1 000
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	1 058	4 100	-2 000
Kassaflöde löpande Verksamhet	58	2 100	-3 000
Investeringsverksamheten			
Investering i materiella anläggningstillgångar	-17 005	-32 780	-35 635
Kassaflöde Investeringar	-17 005	-32 780	-35 635
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån	12 360	20 415	28 450
Kassaflöde finansieringsverksamheten	12 360	20 415	28 450
Periodens kassaflöde	6 500	6 100	9 500
Likvida medel vid årets början	91 900	98 400	104 500
Likvida medel vid årets slut	98 400	104 500	114 000
Förändring av likvida medel	6 500	6 100	9 500

6 Driftbudget

6.1 Förutsättningar

Laxå Kommun har upprättat en budget 2025 och verksamhetsplan för åren 2026 - 2027. Planen anger mål och uppdrag för nämndernas verksamheter och hur detta ska finansieras.

Det långsiktiga resultatmålet är ett årligt positivt resultat motsvarande 2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Denna resultatnivå är nödvändig för att skapa en långsiktig balans och för att kunna hantera kommunens pensionsskulder.

Till följd av de ekonomiska utmaningar kommunen stått inför och i viss mån fortfarande gör så justerades resultatmålet inför budget 2024 till att gälla som långsiktigt med målet minst 2% vid utgången av 2026. Det till följd av vikande befolkningsprognos, höga inflationen och kostnadsökningarna till följd av denna och de ökade pensionskostnader så bedömdes det föreligga stora ekonomiska utmaningar för Laxå kommun i budget och plan för kommande år.

Kommunens budget för 2025 och ekonomisk plan för 2026 och 2027 är baserad på SKR skatteunderlagsprognos per den 22 augusti 2024, presenterad i Cirkulär 24:38 "Planeringsförutsättningar för 2024 - 2027". Skatteintäkterna som en kommun erhåller baseras på befolkningssiffran den 1 november året före budgetåret, dvs 1 november 2024 ligger till grund för skatteintäkterna kommunen kommer erhålla 2025. Intäkterna i driftsbudgeten är räknade på befolkningssiffran 5 493 för 2025, men också för 2026 - 2027. Antal invånare i Laxå kommun var 5 491 vid augusti månads utgång. Prognosen från SCB för Laxå kommun uppvisar negativ utveckling de kommande åren.

I driftsbudgeten redovisas de nettokostnadsanslag som verksamheterna disponerar under åren 2025 - 2027.

Ramarna för 2025 är uppräknade med prisökning om 3% och ett PO-pålägg (personalomkostnads-pålägg) motsvarande 41,42%. Grundramarna har stärkts med poster som tidigare år legat som tillägg och som omfördelats till grundram från 2025 års budget. Tillägg till grundram finns för budgetår 2025 för respektive nämnd och framgår av tabell över driftsramar. Likaså finns tillfälliga tillskott för 2025 till BUN respektive SON för att möta upp tillkommande behov.

Ramarna är uppräknade med löneökningen för år 2024, om än preliminär då alla förhandlingar inte är klara. Kompensation för kommande års löneökningar återfinns liksom tidigare år centralt i kommunens finansförvaltning och ska storleksmässigt ge utrymme för full kompensation till nämnder och styrelse. Budget avsatt för löneökningarna presenteras på en egen rad.

Pensionskostnaderna som budgetmässigt dels är utfördelade till följd av PO-pålägget, dels budgeterade på finansien, har fortsatt öka under 2024 men prognosen är att de ska gå ner under 2025. Pensionskostnaderna är fortsatt på en högre nivå än tidigare år, dels på grund av det nya avtalet som har en högre procentuell avsättning än tidigare avtal, dels för att den höga inflationen fortsatt ger retroaktiva effekter. Grundnivån kommer vara högre än före avtalsändringen.

Planeringsreserven budgeteras till 5 mnkr för 2025. Planeringsreserven bör nyttjas med försiktighet avseende oförutsedda kostnader och politiska prioriteringar.

Finansnettot, består av finansiella intäkter och kostnader. Finansiella intäkter i form av budgeterade ränteutgifter och budgeterade borgensavgifter som kommunen tar ut för de lån som bolagen inom koncernen har och som kommunen borgar för. De finansiella kostnaderna består av finansiella kostnader i pensionsavsättningarna men i 2025 års budget också budgeterade räntekostnader. I dessa har hänsyn tagits till räntor på nyupplåning till strategiska investeringar.

Kommunen samarbetar med ett flertal förbund och gemensamma nämnder där budgetprocessen fortfarande pågår. De har som grund räknats upp med 3%, men Sydnärkes utbildningsförbud har fått

uppräknig för 2025 med 4%. Några av förbunden och gemensamma nämnderna har också fått extra medel för satsningar. Hur respektive förbund och gemensam nämnds verksamhetsambitioner och kostnadsutveckling kommer att påverka Laxå kommun redovisas i respektive nämnd/förbunds budgetprocess. I Laxå kommuns budget har hänsyn tagits till förändringar så långt det är möjligt och det inom KS budgetram.

Utöver skatter och generella statsbidrag i budgeten så finns på verksamhetsnivå budgeterade riktade statsbidrag, migrationsintäkter och bidrag från Skolverket. SON har budgeterat 0,5 mnkr från Migrationsverket, 1,8 mnkr från Socialstyrelsen och 3,3 mnkr från staten, totalt 5,6 mnkr. BUN har budgeterat 9,6 mnkr från staten (Skolverket) och migrationsintäkter på 3 mnkr, totalt 13,2 mnkr 2025.

I kapitel 7 presenteras respektive nämnds tilldelade ram. Ny preliminär grundram var till lägre belopp och verksamheterna har presenterat åtgärder för att komma i ram men också äskat medel för tillkommande behov. Två av verksamheterna, KS Ledning och KS SU, har arbetat in besparingar i budgeten. De tillkommande behoven hos BUN och SON har mötts upp med tillägg i ram.

Utrymmet för satsningar i budgeten är starkt begränsat. Vi i majoriteten har trots detta lagt fast uppdrag i avsnitt 4.6 som kommer innebära ökade kostnader. Det gäller uppdragen: Flexiblare förskola, Utveckla det skolsociala arbetet samt Skyddsskor för omsorgspersonal. Nämnderna har fått i uppdrag att både utreda och implementera åtgärder. Medel för åtgärderna ska belasta budgetposten planeringsreserv/politiska prioriteringar. Vi i majoriteten har därför i budgeten reserverat 1 miljon kronor ur reserven/politiska prioriteringar och har som förslag till beslut att dessa disponeras av kommunstyrelsen för att besluta om resursförstärkning av nämndernas ramar utifrån nämndernas åiterrapportering av uppdragen.

Uppdragen: Förenkla helt enkelt samt Ökad mobilitet kan medföra ett ökat resursbehov. Dessa uppdrag ska i första hand hanteras som prioriterade åtgärder inom kommunstyrelsens ram. Anser kommunstyrelsen att ytterligare resurser krävs får kommunstyrelsen återkomma med ett specificerat resursbehov.

Laxå kommun har 36,5 mnkr avsatt i resultatutjämningsreserv (RUR). Vid nyttjande av RUR för att återställa ett negativt resultat så krävs ändå åtgärder för att uppfylla god ekonomisk hushållning och ha en budget i balans för kommande år. Underskotten bärs annars med in kommande år och har dessutom negativ effekt på såväl likviditet som soliditet. Prognosen för 2024 års resultat är ett negativt resultat och kommunen planerar att nyttja RUR för att täcka ett negativt balanskravsresultat.

6.2 Sammanställning driftbudget

Driftbudget

	2025	2026	2027
Skatteintäkter och generella bidrag	445 091	457 513	471 469
Driftbudget			
Ram BUN	-119 723	-121 061	-122 431
Ram SON	-167 747	-169 230	-170 750
Ram KS	-125 341	-126 594	-127 947
Total driftbudget	-412 811	-416 885	-421 128
Löneökning inkl. PO-pålägg	-7 095	-14 424	-21 996
Pensionskostnader	-18 500	-16 500	-16 500
Planeringsreserv/politiska prioriteringar	-5 000	-5 000	-5 000
Avskrivningar investeringsplan	-650	-2 368	-4 323
Finansiella intäkter	4 800	4 800	4 800
Finansiella kostnader	-2 197	-2 341	-3 105
Summa kostnader efter finansnetto	-441 454	-452 718	-467 252
Resultatmål	0	9 150	9 429
Resultatmål i %	0,0 %	2,0 %	2,0 %
Total finansiering	445 091	457 513	471 469
Totalt fördelade medel	-441 454	-452 718	-467 252
Differens intäkter och utfördelat	3 637	4 795	4 217
Behov besparingar för budget i balans	0	4 355	5 212
Resultat efter besparingar	3 637	9 150	9 429
Resultatmål i %	0,8 %	2,0 %	2,0 %

7 Driftsramar

7.1 Förutsättningar

Likt tidigare år har varje nämnd en grundram som består av tidigare års grundram, och sedan har grundramen ökats med tidigare års uppräknings av kostnader baserade på budgeterad prisökning med bas i prisindex för kommunal verksamhet (PKV), hyreshöjningar samt löneökningar.

Grundramarna har stärkts med poster som tidigare år legat som tillägg och som omfördelats till grundram i 2025 års budget.

Ramarna har räknats upp avseende omkostnaderna, exklusive löner, med 3% för år 2025 med bas i PKV (prisindex för kommunal verksamhet). Uppräkningen för år 2025 är i linje med 2024 men mer tilltagen i relation till sista prognosen från SKR avseende prisökningar. Inflationen har sjunkit under budgetprocessens gång och PKV riktmärke uppgår till 2,5% i sista prognosen.

Nämnderna har kompenserats med den faktiska löneökningen för året 2024. Alla avtalsförhandlingar är inte klara när budgeten slutförs, vilket kommer innebära att siffran kan komma att justeras efter budget är beslutad. Preliminär justering är gjord. Ökningen av respektive verksamhetsbudget framgår på en egen rad.

Ramarna är uppräknade med ett PO-pålägg uppgående till 41,42% för 2025, i linje med SKR rekommendation men också avstämt mot kommunens förutsättningar. Då PO-pålägget var högre i föregående års budget så ger det en positiv justering i ramarna till verksamheterna. Det något lägre PO-pålägget är kopplat till lägre pensionskostnader till följd av lägre inflationspåverkan.

Tillägg till grundram för budgetår 2025 har gjorts för det som från nästa år kommer ingå i grundram. Därtill finns också tillfälliga tillskott för 2025. Dessa bedöms årsvis. Det utgör preliminär ny grundram till respektive nämnd. Verksamheterna har presenterat besparingsåtgärder och tillkommande behov. KS Ledning och KS SU har presenterat och arbetat in besparingarna i ramen. Nettoeffekten av tillkommande behov hos BUN och SON har lagts till i ram.

Total ram till verksamheterna/nämnderna uppgår till 412,8 mnkr. Se kap 7.2 för detaljerad ram per nämnd.

Utöver tilldelad ram har verksamheterna migrationsintäkter och övriga till verksamheten riktade statliga bidrag. Dessa nettoredovisas inom ramen. SON har budgeterat 0,5 mnkr från Migrationsverket, 1,8 mnkr från Socialstyrelsen och 3,3 mnkr från staten, totalt 5,6 mnkr. BUN har budgeterat 9,6 mnkr från Skolverket och migrationsintäkter på 3 mnkr, totalt 13,2 mnkr 2025.

Att notera är också att SON respektive BUN budgeterar planeringsreserver för oförutsedda utgifter motsvarande 0,5% av preliminär ram för 2025, för att frigöra mer medel att budgetera på. KS har valt att återgå till en avsättning på 1% av preliminär ramtilldelning.

7.2 Sammanställning driftramar

Ramanslag

(tkr)	BUN	SON	KS Ledning	KS SU	Summa
Grundram 2024 + justering lönerrevision, PO-pålägg prisindex, hyreshöjning	-109 737	-157 183	-90 586	-33 702	-391 208
Omfördelning till grundram	-1 890	-2 100	0	-1 100	-5 090
Uppräkning ram lönejustering år 2024 (preliminär)	-2 093	-4 098	-360	-974	-7 525
Uppräkning PO-pålägg (41,42%)	1 093	1 593	178	329	3 193
Prisuppräkning 3,0%	-1 558	-1 762	-395	-1 141	-4 856
Uppräkning Gata och park	0	0	0	-277	-277
Uppräkning Nerikes Brandkår	0	0	-173	0	-173
Uppräkning Sydnärkes utbildningsförbund	0	0	-1 235	0	-1 235
Uppräkning gemensamma nämnder och förbund	0	0	-74	0	-74
Summa grundram:	-114 185	-163 550	-92 645	-36 865	-407 245
Kompensation tillkommande hyror 2025	-112	-350	0	-1 917	-2 379
Kostnad för omhändertagandet av lakvatten från Laxå Vatten	0	0	-300	0	-300
Flytt av grundram fritidsverksamhet/skolbibliotek	-1 694	0	0	1 694	0
Ny preliminär grundram:	-115 991	-163 900	-92 945	-37 088	-409 924
Netto effektiviseringar/tillkommande behov - inarbetat i budget	0	0	1 780	2 912	4 692
Netto tillkommande behov	-3 732	-3 847	0	0	-7 579
Aktuell nämndram	-119 723	-167 747	-91 165	-34 176	-412 811

8 Investeringsbudget

8.1 Förutsättningar

En investering är anskaffningar som uppgår till mer än ett prisbasbelopp (58 800 kr för 2025) och om det anskaffade har en livslängd på 3 år eller mer. Övriga inköp finansieras ur respektive nämnds driftsbudget.

Anskaffningstillgångarna ska från och med 2014 komponent-avskrivas vilket innebär att tillgången ska delas upp i de komponenter som den består av. Det med syfte att avskrivningarna ska spegla de olika komponenternas livslängd. Komponentavskrivningen innebär också att när en komponent måste återanskaffas så ska detta göras som en investering.

Internränta för år 2025 som rekommenderas av SKR är 2,5%. Det är oförändrat jämfört med 2024. Internräntan ger upphov till kapitalkostnader för de nämnder som gjort investeringar.

Planeringen för investeringsbudgeten har förstärkts i budgetprocessen. Det har resulterat i en mer komplett men därmed också en mer omfattande investeringsbudget än tidigare år. Kommunen och dess bolag har ett stort behov att investera för att bibehålla koncernens tillgångar i gott skick men även att genomföra nyinvesteringar för att utveckla verksamheten. Den högre investeringsvolymen behöver mötas med ett positivt resultat i driftsbudgeten för att undvika en allt för hög upplåning.

Investeringsbudgeten för år 2025 föreslås fastställas till 17,0 mnkr, för att sedan planeras att öka till 32,8 mnkr och 35,7 mnkr under 2026 och 2027. Investeringsbudgeten utgör en kraftig ökning jämfört med 2024 då investeringsbudgeten var 14,7 mnkr inklusive överflyttade medel från 2023.

Investeringsbudgeten innehåller ett flertal reinvesteringar som syftar till att bibehålla tillgångar eller nyanskaffa uttjänta inventarier, det gäller till exempel vägunderhåll eller inköp av skolmöbler och vårdstängar. Den innehåller också rationaliseringsinvesteringar som syftar till att minska driftskostnader till exempel utbyte av gatljus till mer resurssnål ledbelysning. De mest omfattande är dock de strategiska investeringarna som är dels lokalupprustningar där det under 2025 främst kommer vara fortsatt renovering av Centralskolan, dels upprustning av centrumfastigheten för nytt bibliotek och konsthall men också större investeringar i att rusta dammar, under 2025 kommer sponten vid midsommarbadet att renoveras. De strategiska investeringarna är också nyinvestering i till exempel tillgänglighetsanpassade badplatser och upprustning av delar av centrum i Finnerödja. En del av de strategiska investeringarna är tillväxtinvesteringar alltså investeringar som syftar till att främja tillväxt. Här budgeteras medel för exploatering av kommunal mark men även investeringar i det kommunala fibernätet.

Kommunfullmäktige fastställer totalram för investeringsbudgeten och den sammanställda investeringsbudgeten i kapitel 8.2. De angivna investeringsobjekten i 8.2.1 - 8.2.4. är att anse som en inriktning för vilka investeringar som ska genomföras de kommande tre åren. Respektive nämnd genomför investeringarna enligt den sammanställda budgeten. Finns behov av att förändra investeringsbudgetens användning beslutar kommunstyrelsen om omfördelning inom beslutad total ram.

8.2 Sammanställning investeringsbudget

Investeringsbudget (tkr)	2025	2026	2027
Reinvesteringar	2 710	8 310	3 560
Rationaliseringsinvesteringar	600	1 800	1 300
Strategiska investeringar	6 200	11 695	21 100
Totalt KS Ledning	9 510	21 805	25 960
Reinvesteringar	380	750	500
Rationaliseringsinvesteringar	0	0	0
Strategiska investeringar	1 600	120	0
Totalt KS Samhällsutveckling	1 980	870	500
Reinvesteringar	480	930	1 250
Rationaliseringsinvesteringar	0	0	0
Strategiska investeringar	3 900	6 100	7 350
Totalt Barn- och utbildningsnämnd	4 380	7 030	8 600
Reinvesteringar	475	575	575
Rationaliseringsinvesteringar	0	0	0
Strategiska investeringar	660	2 500	0
Totalt Social- och omsorgsnämnd	1 135	3 075	575
TOTALT LAXÅ KOMMUN	17 005	32 780	35 635

8.2.1 Investeringar KS Ledning

(tkr)	2025	2026	2027
Broar, underhåll och utbyte	1 000	1 000	1 000
Gatubelysning	0	200	200
Gatuunderhåll asfaltering	1 500	1 500	1 500
Bryggor	60	60	60
Sandficka Finnerödja inklusive tak	150	0	0
Kommunala lekplatser	0	250	250
Elljusspår flera orter	0	250	250
Utbyte dagvattenbrunnar till teleskopmodell	0	300	300
Torget Hasselfors, ombyggnation	0	600	0
Laxå torg, ombyggnation	0	4 150	0
Summa reinvesteringar	2 710	8 310	3 560

Utbyte gatljus till LED (belysningspunkter)	600	1 000	500
Energieffektiviseringsåtgärder	0	800	800
Summa rationaliseringsinvesteringar	600	1 800	1 300
Kommunhuset renovering reception	1 500	1 445	0
Nya biblioteket vid torget	1 000	0	0
Tillgänglighetsanpassad badplats	300	0	0
Skyddsrum inom beståndet	500	1 000	1 000
Utveckling centrala Finnerödja	500	0	0
Midsommarbadet spont	2 500	0	0
Midsommarbadet investeringsbidrag	-1 250	0	0
Informationstavla Finnerödja skola	0	50	0
Rivning/sanering/försäljning kommunala hus/fastigheter	0	400	300
Ytterligare grävning/rensning kanalen	0	800	800
Övriga mindre dämmen och anordningar	0	5 000	0
Bodarneparken, ombyggnation	0	0	3 000
Borasjön (dämme & regleranordning)	0	0	15 000
Exploatering	1 000	1 000	1 000
Kommunalt fibernät	150	0	0
Förlängning Storängsvägen	0	2 000	0
Summa strategiska investeringar	6 200	11 695	21 100
Total summa investeringar	9 510	21 805	25 960

8.2.2 Investeringar KS Samhällsutveckling

(tkr)	2025	2026	2027
Skurmaskin	0	0	100
Köksmaskiner (ospecificerat)	0	80	80
Utrustning hallar	0	200	200
Maskinpark AME	60	0	60
Serveringsvärmerier till Centralskolans restaurang	120	0	0
Bergslagsbibblan	200	0	0
Tvättmaskiner tvätteri	0	60	60
Transportskåp	0	60	0
Moppmoped	0	60	0
Serveringsvärmerier till Saltängen	0	90	0
Tvättmaskiner lokalvård	0	200	0
Summa reinvesteringar	380	750	500
Saltängens förskolekök, arbetsmiljöåtgärd	100	0	0
Inventarier nya biblioteket	1 500	0	0
Renovering Centralskolans restaurang	0	120	0
Summa strategiska investeringar	1 600	120	0
Summa totala investeringar	1 980	870	500

8.2.3 Investeringar Barn- och utbildningsnämnd

(tkr)	2025	2026	2027
Möbler och inredning, förskola	100	100	100
Förskolan, IKT	100	50	100
Interaktiva tavlor	200	200	200
Möbler och inredning, klassrum	0	0	100
Markiser, anpassad grundskola	0	60	0
I-pad	80	0	80
Möbler och inredning till arbetsrum och personalrum	0	100	100
Utrustning klassrum; skåp, ståbord, kateder mm	0	100	100
Möbler och inredning, fritidshem	0	75	0
Inredning i hallar, Saltängens förskola	0	120	0
Möbler och inredning, skolmatsal	0	125	0
Inredning i hallar, Jordgubbens förskola	0	0	70
Inredning musikal, Centralskolan	0	0	200
Utrustning korridorer; bänkar, skåp etc	0	0	200

Inredning i hallar, Tiveds och Junibackens förskolor	0	0	0
Summa reinvesteringar	480	930	1 250
Utveckling utemiljö, förskolor och skolor	300	500	450
Ombyggnation/lokalanpassning anpassad grundskola	500	0	0
Målning av slitna ytor, Finnerödja skola	0	0	100
Målning av slitna ytor, Junibackens och Lindåsens förskolor	0	0	200
Trygghetsskapande åtgärder skolor	100	800	800
Centralskolan A-hus	3 000	0	0
Skolgårdar + förråd generellt	0	300	300
Saltängskolan resterande fyra klassrum	0	2 000	0
Centralskolan matsal	0	2 500	0
Saltängskolan expeditionsdel	0	0	2 500
Saltängskolan förskolan + gård	0	0	3 000
Summa strategiska investeringar	3 900	6 100	7 350
Summa totala investeringar	4 380	7 030	8 600

8.2.4 Investeringar Social- och omsorgsnämnd

(tkr)	2025	2026	2027
Vårdsängar	175	175	175
Arbetskläder	150	150	150
Underhållskostnader teknik	150	150	150
Verksamhetsmöbler, kontorsmöbler	0	100	100
Summa reinvesteringar	475	575	575
Fast soltak på två balkonger baksida Ramundergården	160	0	0
Återbruket till gamla biblioteket	500	0	0
Tivedsvägen 36 etapp 2	0	2 500	0
Summa strategiska investeringar	660	2 500	0
Summa totala investeringar	1 135	3 075	575

9 Bolagen

Kommunkoncernen det vill säga den kommunala förvaltningsorganisationen och kommunens bolag är grunden för att säkerställa att de politiska målen uppfylls. Styrningen sker utifrån de mål som politiken sätter upp och de resultat som ska uppnås. Kommunkoncernen ska följa samma planerings- och uppföljningsprocess mot Kommunfullmäktige oavsett om verksamheten bedrivs av bolag eller nämnd.

Kommunfullmäktige styr bolagen via ägardirektiv till de enskilda bolagen. Direktiven anger hur bolagen ska bidra till att de politiska målen nås.

Från budget 2025 finns ett nytt lagkrav att budget och utvärdering av kommunala koncernföretag ska ändras. Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen. Det följer av utredningen "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". Det finns för införandeåret inget krav på preciserad utformning eller antal år som sammanställningar eller redogörelser ska omfattas.

Laxå kommun har valt att bolagen budgeterar och planerar med samma horisont som kommunen och presenterar resultatbudget och investeringsbudget för denna tidsperiod för respektive bolag.

Det finns ett stort behov av att revidera ägardirektiven för samtliga bolag för att klargöra ansvarsfördelningen mellan kommunens förvaltningsorganisation och bolagen. Det finns även behov av att revidera ägardirektiv och avtal i syfte att klargöra ansvarsfördelning och därmed få en mer effektiv organisation på koncernnivå. Kommunfullmäktige uppmanar kommunstyrelsen att snarast i samarbete med bolagen ta fram förslag på nya ägardirektiv som kan underställas bolagens stämmor.

9.1 AB Laxåhem

9.1.1 Förutsättningar Budget 2025 och plan 2026 - 2027

I budget 2025 kvarstår ett mycket litet utrymme för nödvändigt fastighetsunderhåll. Det kommer att få till följd att vakanstalet riskerar att ytterligare öka. Investeringssidan i budget är avhängd av finansiella möjligheter där en avgörande faktor är hur bolagets resultat 2024 utvecklats. Taxebundna kostnader förväntas öka framför allt på fjärrvärme med 9%. Dessa kostnadsökningar täcks inte inom bolaget då den förhandlade hyresökningen blev 4,2%. Bolagets likviditet är ansträngd vilket begränsar möjligheterna till vissa nödvändiga åtgärder.

Den stora utmaningen för kommande år är vakanskostnaderna i kombination med det stora underhållsbehovet inom fastighetsbeståndet. Bolaget har arbetat fram en strategi som delvis kan förbättra situationen men stora och kostsamma åtgärder kommer att krävas. Denna typ av åtgärder finns inte med i budgetplaneringen. Under perioden kan EU-direktiven kring energiprestanda i fastigheter få en svensk tolkning vilket i sådana fall kommer få stor påverkan på samtliga allmännyttor i riket.

Inom bolaget har man under början av hösten 2024 upplevt ett något högre söktryck på bostäder, en trend som vi hoppas håller i sig. Bolaget ser att antalet personer som aktivt står i bostadskö ökar. Detta är en positiv signal som ger en förhoppning om att kunna fortsätta minska eller bibehålla vakansnivån under kommande år.

Till följd av årets hittills lägre ränte- och elkostnader i kombination med högre intäkter så har man i bolaget kunnat lägga mer pengar på underhåll och förbättringar i fastigheterna. Något som bolaget har nytta av långsiktigt.

9.1.2 Resultatbudget

Resultatbudget (tkr)	2025	2026	2027
Rörelseintäkter			
Nettoomsättning	63 142	64 405	65 693
Övriga rörelseintäkter	3 661	3 733	3 808
Summa rörelseintäkter	66 803	68 138	69 501
Underhållskostnader	-4 550	-4 500	-4 500
Driftkostnader	-28 880	-29 602	-30 342
Personalkostnader	-12 583	-12 898	-13 220
Avskrivning materiella anläggningstillgångar	-10 985	-11 385	-11 700
Summa rörelsekostnader	-56 998	-58 385	-59 762
Rörelseresultat	9 805	9 753	9 739
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	20	20	20
Räntekostnader och liknande resultatposter	-8 925	-9 000	-9 000
Summa finansiella poster	-8 905	-8 980	-8 980
Resultat efter finansiella poster	900	773	759
Bokslutsdispositioner	0	0	0
Årets resultat	900	773	759

9.1.3 Investeringar 2025 och plan 2026 - 2027

Investeringsbudget (tkr)	2025	2026	2027
Investeringar i våra fastigheter på diverse adresser	15 000	10 000	10 000
Inventarier	300	300	300
Maskinanskaffning	500	0	1 550
Summa reinvesteringar	15 800	10 300	11 850
Summa totala investeringar	15 800	10 300	11 850

9.2 Laxå Kommunfastigheter AB

9.2.1 Förutsättningar Budget 2025 och plan 2026 - 2027

Förutsättningar i bolagets budget för 2025 är starkt avhängda vilka underhållsåtgärder Laxå kommun beställer av bolaget. Budgeten som är lagd innehåller en stor del underhåll vilket är nödvändigt i fastighetsbeståndet. Taxebundna kostnader ökar, framför allt fjärrvärme med 9 %. Även investerings- sidan beror till stor del på vilka investeringar Laxå kommun önskar få utförda. Bolagets likviditet är ansträngd vilket begränsar möjligheterna till vissa nödvändiga åtgärder.

Under planperioden ligger flera kostnadstunga investeringar och driftåtgärder. Dessa kommer att vara en utmaning finansiellt för både bolaget och Laxå kommun. Hur man väljer att prioritera dessa åtgärder kommer få direkta effekter på bolagets ekonomi. Under planperioden beräknas omsättningen på den rena fastighetsdriften minska något samtidigt som den bedöms öka något inom kommunaltekniskt område. Fordonsanskaffningsplanen är framtagen och det är viktigt för bolaget att denna följs.

Inom bolaget finns en tilltro till på en fortsatt positiv utveckling trots de stora utmaningar som väntar. Behoven av anpassningar från hyresgästerna i lokalerna är fortsatt stora vilket ger omfattande arbete till organisationen, något som vi i bolaget ser positivt på. Bolaget har en sund grundekonomi vilket möjliggör fortsatta satsningar.

Inom Gata-park ser bolaget möjligheter inom framför allt en bättre hantering av maskinanskaffningsplanen samt framtagning av skötselplaner för respektive område. Detta bör generera en effektivare organisation på lång sikt.

9.2.2 Resultatbudget

Resultatbudget (tkr)	2025	2026	2027
Rörelseintäkter			
Nettoomsättning	40 867	41 684	42 518
Övriga rörelseintäkter	1 900	1 938	1 977
Summa rörelseintäkter	42 767	43 622	44 495
Underhållskostnader	-7 000	-7 175	-7 354
Driftkostnader	-17 541	-17 979	-18 428
Personalkostnader	-6 059	-6 210	-6 365
Avskrivning materiella anläggningstillgångar	-8 470	-8 600	-8 800
Summa rörelsekostnader	-39 070	-39 964	-40 947
Rörelseresultat	3 697	3 658	3 548
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	0	0	0
Räntekostnader och liknande resultatposter	-3 113	-3 100	-3 000
Summa finansiella poster	-3 113	-3 100	-3 000
Resultat efter finansiella poster	584	558	548
Bokslutsdispositioner	0	0	0
Årets resultat	584	558	548

9.2.3 Investeringar 2025 och plan 2026 - 2027

Investeringsbudget (tkr)	2025	2026	2027
Anpassad grundskola hus D Centralskolan	2 500	0	0
Centrumtorget 6-11	2 000	0	0
Skolgårdar+ förråd generellt	0	300	300
Skyddsrum inom beståndet	0	1 000	1 000
Maskinanskaffning Fastighet	300	0	0
Maskinanskaffning Gata-Park	1 800	0	0
Summa reinvesteringar	6 600	1 300	1 300
Energieffektiviseringsåtgärder	0	0	800
Summa rationaliseringsinvesteringar	0	0	800
Summa totala investeringar	6 600	1 300	2 100

9.3 Laxå Vatten AB

9.3.1 Förutsättningar Budget 2025 och plan 2026 - 2027

Så länge bolaget fortsätter att arbeta med höjning av taxan för att täcka upp för investeringarna är förutsättningarna i budget goda. Den största utmaningen för bolaget är ledningsnätet och förnyelsetakten av det. Ledningsnätet är som i många andra kommuner äldre och förnyelsetakten är inte tillräckligt hög. Bolaget behöver börja att årligen investera i ledningsförnyelse av dricksvattenledningar, för att undvika att akuta ledningsbrott kommer påverka ekonomin negativt. Bolaget behöver fastställa och kommunicera en långsiktig plan för taxehöjningar för att skapa medel för ledningsförnyelsen. Under 2025 skall den nya slamavvattnaren köpas in, installeras och tas i drift. 2025 skall även det nya driftövervakningssystemet färdigställas och tas i drift.

Utmaningarna för 2026 och 2027 skiljer sig inte mot 2025. Den största utmaningen är ledningsförnyelsen och förnyelsetakten. 2026 ska slamhanteringen ses över på verken i Hasselfors och Finnerödja. Planen är att installera slamavvattnare även på dessa verk. 2026 planeras för renovering av vattentornet utvändigt. Den estimerade kostnaden är 10 000 tkr. Den är preliminär i planen och under 2025 skall en mer detaljerad budget för vattentornet tas fram.

9.3.2 Resultatbudget

Resultatbudget (tkr)	2025	2026	2027
Rörelseintäkter			
Nettoomsättning	24 543	22 650	23 347
Övriga rörelseintäkter	29	30	31
Summa rörelseintäkter	24 572	22 680	23 378
Rörelsekostnader			
Råvaror och förnödenheter	-2 486	-2 551	-2 617
Övriga externa kostnader	-12 166	-21 693	-11 228
Personalkostnader	-6 411	-6 591	-6 356
Avskrivning materiella anläggningstillgångar	-2 368	-2 677	-2 504
Summa rörelsekostnader	-23 431	-33 512	-22 705
Rörelseresultat	1 141	-10 832	673
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	0	0	0
Räntekostnader och liknande resultatposter	-940	-1 291	-1 191
Summa finansiella poster	-940	-1 291	-1 191
Resultat efter finansiella poster	201	-12 123	-518
Bokslutsdispositioner	0	0	0
Årets resultat	201	-12 123	-518

9.3.3 Investeringar 2025 och plan 2026 - 2027

Investeringsbudget (tkr)	2025	2026	2027
Ytrenovering vattentorn	0	10 000	0
Renovering tak Finnerödja avloppsreningsverk	0	750	0
Externslammottagning Laxå avloppsreningsverk	0	0	2 500
Renovering tak Laxå avloppsreningsverk	1 500	0	0
Ledningsförnyelse	3 500	3 500	3 500
Summa reinvesteringar	5 000	14 250	6 000
Nytt driftövervakningssystem	1 500	0	0
Solceller Laxå avloppsreningsverk	1 000	0	0
Solceller Finnerödja	0	500	0
Summa rationaliseringsinvesteringar	2 500	500	0
Utbyggnad slamavvattare Laxå/H-fors/Finnerödja ARV	3 500	3 500	0
Summa strategiska investeringar	3 500	3 500	0
Total summa investeringar	11 000	18 250	6 000

9.4 LaxåVärme AB

9.4.1 Förutsättningar Budget 2025 och plan 2026 - 2027

Bolagets utmaning är bränslekostnaderna som har ökat kraftigt. I budgeten tas hänsyn till att projektet Flispanna 2025 kommer att genomföras under året. För att möjliggöra detta och stötta resultatet budgeteras att bolaget säljer av samtliga utsläppsrätter, vilket kommer generera en intäkt om ca 10 000 tkr.

Fjärrvärmebranschen i stort står inför stora lönsamhetsutmaningar. Många bolag har höjt taxan med över 25%. Budgeten inkluderar en höjning av bolagets taxa med 9% fasta avgifter och 9% rörliga avgifter. Bolaget behöver fortsätta jobba med taxan för att kompensera för de ökade kostnaderna.

2026 är den största utmaningen driftsättningen av den nya pannan. En ny panna med nytt bränsle innebär nya arbetsrutiner för personalen, vilket kan ta lite tid.

En stor utmaning att förhålla sig till är nya rutiner för inköp av bränsle och ny typ av bränsle, vilket innebär nya leverantörer. Driftstrategin är även den en utmaning, det vill säga hur den nya pannan skall driftsättas. Ekonomiskt är utmaningen att få ihop lönsamheten för den nya pannan.

Bolaget ser stora möjligheter genom satsningen på ny panna, då man tryggar leveransen av miljövänlig fjärrvärme framåt. Skapar även möjligheter för att ansluta fler kunder. Bolaget planerar nya affärer för att möta kunderna närmare i framtiden, genom serviceavtal för att möjliggöra att erbjuda fler tjänster och utbyte av fjärrvärmecentraler. Bolaget jobbar också för att möjliggöra en regional samverkan, för att bättre kunna samarbeta och även stå starka tillsammans mot leverantörer.

9.4.2 Resultatbudget

Resultatbudget (tkr)	2025	2026	2027
Rörelseintäkter			
Nettoomsättning	34 309	27 290	28 366
Övriga rörelseintäkter	747	826	512
Summa rörelseintäkter	35 056	28 116	28 878
Rörelsekostnader			
Råvaror och förnödenheter	-22 385	-12 985	-12 985
Övriga externa kostnader	-3 669	-3 805	-3 843
Personalkostnader	-4 041	-4 330	-4 433
Avskrivning materiella anläggningstillgångar	-2 000	-3 000	-3 000
Summa rörelsekostnader	-32 095	-24 120	-24 261
Rörelseresultat	2 961	3 996	4 617
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	115	115	116
Räntekostnader och liknande resultatposter	-1 500	-3 100	-3 200
Summa finansiella poster	-1 385	-2 985	-3 084
Resultat efter finansiella poster	1 576	1 011	1 533
Bokslutsdispositioner	0	0	0
Årets resultat	1 576	1 011	1 533

9.4.3 Investeringar 2025 och plan 2026 - 2027

Investeringsbudget (tkr)	2025	2026	2027
Styrsystem Panna 2	0	0	1 000
Summa rationaliseringsinvesteringar	0	0	1 000
Flispanna 2025	80 000	0	0
Summa strategiska investeringar	80 000	0	0
Summa totala investeringar	80 000	0	1 000